

د مالیې وړاندوینه وړ عواید

منل خدمت | ډاډ
اطاعت پذیری | خدمت | اطمینان
Compliance | Service | Making Sure

دا لارښود د ميشتو افغانانو لپاره د ماليې وړ او نه وړ عوايد تشریح کوي. د غير ميشتو اشخاصو د ماليې اړوند موضوع گانو په اړه د معلوماتو د ترلاسه کولو لپاره ۲۳ لارښود (د غير ميشتو اشخاصو د ماليې اړوند موضوع گانې) ته مراجعه وکړئ.

- د ۱۳۸۷ لمريز کال پر عايداتو باندې د مالياتو قانون له مخې د لاندې عوايدو څخه د عايداتو مالیه وضع کيږي:
- د ميشتو او غير ميشتو ټولو حقيقي او حکمي اشخاصو د افغانستان د سرچينو له درکه لاسته راغلي عوايد او
 - د افغانستان د ميشتو اشخاصو د افغاني يا بهرنيو سرچينو له درکه لاسته راغلي عوايد د مالياتو د قانون ۲ مادې د حکمونو پر بنسټ.

د ماليې وړ عوايد يعنې څه؟

د ماليې وړ عوايد عبارت دی د حقيقي او حکمي اشخاصو د عوايدو له مجموعې څخه چې په نغدي شکل، ملکيت يا خدمتونو بڼه د هر ډول مجازو معافيتونو او کسراتو له وضع کولو وروسته لاسته راځي. معافيتونه عبارت دي د ماليې نه وړو مبلغونو څخه. د وضع وړ مصارف عبارت دي له هغو مبلغونو څخه چې د عوايدو له مجموع څخه وضع کيږي لکه د تشبث د وضع وړ مصارف او د عوايدو نور مصارف. د وضع وړ مصارفو په اړه لازياتو معلوماتو لپاره ۱۶ لارښود (د تشبث د وضع وړ او نه وړ مصارف) ته مراجعه وکړئ.

د مالياتو په موخه ميشت شخص څوک دی؟

- حقيقي يا حکم شخص د لاندې شرايطو لاندې په افغانستان کې ميشت پيژندل کيږي:
- د مالي کال په اوږدو کې د ياد شوي شخص اصلي کور په افغانستان کې وي، يا
 - ياد شوی شخص يوه ۱۸۳ ورځنی موده او يا څو مودې په افغانستان کې تيري کړي وي، يا
 - ياد شوی شخص د افغانستان د دولت کارکوونکی وي او د مالي کال په اوږدو کې د دندې د اجرا لپاره د هيواد څخه بهر گمارل شوي وي.

هر بل نهاد چې د مالي کال په اوږدو کې په افغانستان کې تاسیس شوی دي یا مرکزي اداره ئې د مالي کال په اوږدو کې په افغانستان کې وه، په افغانستان کې میشت نهاد دی.

د حقیقي شخص اصلي استوګنځی د حقایقو او شرایطو د بررسی پر بنسټ تشبیتیري. د دې په تشبیت کې چې ایا د پام وړ حقیقي شخص اصلي استوګنځی افغانستان دی که نه، لاندې عوامل باید په پام کې ونیول شي:

۱. آیا شخص په افغانستان کې د کور خاوند یا کرایه اخیستونکی دی.
۲. آیا شخص په بل هیوا کې د کور خاوند یا کرایه اخیستونکی دی.
۳. هغه وختونه چې شخص په افغانستان او نورو هیوادونو کې تیر کړي دي.
۴. د شخص د کورنۍ موقعیت، او
۵. په افغانستان کې د شخص د کور مالکیت موده او په یوه بل یا ډیرو هیوادونو کې د کور مالکیت موده

یادونه

د مالیاتي لارښودونو او فورمو د لاسته راوړلو په بدل او د مالیاتو د ارزونې، ترلاسه کونې او د قانون د پلي کونې د پروسو په هیڅ مرحله کې مالیې وزارت یا د عوایدو ریاست ته فیس یا حق الزحمه نه ورکول کیږي.

که چیرې مالیه ورکونکی خپل مالیاتي اظهارلیک وړاندې نه کړي نو د ۱۳۸۷ لمریز کال پر عایداتو باندي د مالیاتو قانون له مخې ورباندې جریمې وضع کیږي. دغه جریمه هغه وخت هم پلي کیږي که د مالیاتي اظهارلیک په موده کې هیڅ ډول مالیه هم شتون ونه لري. ددې لپاره چې د جریمې څخه مخنیوی شوی وي، مالیه ورکونکي باید حتی د مالیاتو د نه شتون په صورت کې هم خپل مالیاتي اظهارلیکونه وړاندې کړي او په کې وینایي چې د ورکړې وړ مالیې شتون نه لري.

د مالیې وړ عواید

د حقیقي اشخاصو عواید

- لاندې لاسته راوړل شوي عواید د عایداتو باندي مالیې تابع دي:
۱. معاشونه، مزد، فیس او کمیشن.
 ۲. د سوداګریزو او صنعتي معاملو، او ساختماني فعالیتونو مجموعي عواید
 ۳. د منقول او غیر منقول ملکیت د پلور څخه لاسته راغلي عواید
 ۴. تکنانه، د ونډې ګټه، کرایه، حق الامتیاز، جایزې او مکافات، د پېچې او بنسټ له درکه عواید.
 ۵. د تضامني شرکت د عوایدو شریک ونډه لرونکی (سهام)
 ۶. د کار، پانګې او اقتصادي فعالیتونو څخه لاسته راغلي نور عواید
 ۷. نور حالات چې په قانون کې تصریح شوي دي.
 ۸. نور عواید چې په دې قانون کې ئې وړاندوینه نه ده شوې.

معاشونه، حق الزحمه، فیسونه او کمیشن

معاشونه او حق الزحمه د کارکوونکو په واسطه د وړاندې شوو خدمتونو په بدل کې د لاسته راغلو مبلغونو څخه عبارت دي. په عمومي بڼه دغه ټولې ورکړې د مالیه تابع دي (ستاسې آمر ستاسې له معاشونو او حق الزحمه څخه چې تاسې ته درکول کېږي، مالیه وضع کوي او ستاسې په استازیتوب باندې ئې د دولت حساب ته انتقالوي).

که ستاسې یواځنی عایداتي سرچینه معاش یا حق الزحمه وي، نو مالیات ئې په موضوعي شکل تادیه شوي دي، په دې صورت کې تاسې یوه دنده لرئ او اړتیا نلرئ ترڅو مالیاتي اظهارلیک ډک کړئ. فیسونه معمولاً د دندې پر بنسټ ورکول کېږي، نه د کاري مهالونو پر بنسټ، د بیلگې په توګه یو ډاکټر د یو روغتون لخوا استخدام کېږي او د هر ناروغ د لیدنې پر بنسټ ورته پیسې ورکول کېږي نه د ګرې پر بنسټ.

کمیشن عبارت دی له هغو مبلغونو څخه چې د معاش یا حق الزحمې سربیره یا پر ځای لاسته راوړئ. کمیشن معمولاً ستاسې د پلور (فروش) د فیصدی په توګه ورکول کېږي.

د تشبث یا سوداګریز فعالیت عواید

د تشبث په فعالیتونو کې بوخت وګرې څه د خپلواک مسلکي شخص (ډاکټر، وکیل، محاسب او داسې نور) په بڼه، یا انفرادي سوداګر (د انفرادي تشبث خاوند لکه دوکاندار، خیاط، د جنسونو واردوونکي، د سفر د نماینده ګیو خاوند، او داسې نور اشخاص چې د سهامی یا محدودالمسؤولیت شرکت تر نامه لاندې ئې کوم نهاد نه وي تاسیس کړی) د خپل تشبث د خالصو عوایدو څخه د مالیه په ورکړه مکلف دي. خالص عواید د تشبث د مجموعي عوایدو منفي د وضع وړ مصارفو څخه عبارت دي.

د شتمنیو د پلور له درکه ګټه

هغه ګټه چې د پانګې د پلور یا تبادلې یا انتقال یا په یوه سوداګری یا تشبث کې د پانګه اچونې څخه لاسته راځي، عواید دي او د مالیه ورکوونکي د نغدي بیې او د تمام شوې بیې تر مینځ توپیر (یا د استهلاک

او د پلور اړوند مصارفو څخه وروسته، هغه عواید دي چې باید رپوټ ئې ورکړل شي. که چیرې مالیه ورکوونکي ته د نغدي بېې او د تمام شوې بېې (د مصارفو وروسته) ضرر اوسي، نو په دې صورت کې هم باید رپوټ ورکړل شي.

پر عایداتو باندې د مالیاتو قانون له مخې همدارنگه د منقول او غیر منقول شتمنی پر پلور یا د ملکیت انتقال باندې ۱٪ ثابت مالیه تطبیق کیږي. که چیرې د شتمنی پلورل او یا د هغې د ملکیت انتقال د حکمي شخص لخوا ترسره کیږي نو د دغې ثابتې مالیه په بدل کې د کلني عایداتو د مالیه پر مهال مجرایي ورکول کیږي. که چیرې د شتمنی پلورل د انفرادي شخص لخوا ترسره کیږي نو په دې صورت کې دغه ثابت مالیه د کلني عایداتو د مالیه په توګه پلې کیږي.

تکتانه، د ونډې ګټه، کرایه، حق الامتياز، جایزې او بخششي

د تکتانې عواید عبارت دي د پورونو د مبلغ له ګټې څخه.

د ونډې ګټه عبارت ده له هر ډول عوایدې ویش څخه چې د شرکت لخوا په پولې، شتمني توګه یا د هغوی د ونډې متناسب هر ډول ګټه چې ونډه لرونکو ته ترسره کیږي او لاندې ټکي پکې شاملیږي:

۱. هر ډول ملموسه او غیر ملموسه شتمني
۲. په شرکت کې ونډه
۳. د شرکت څخه په هر ډول پیرونده کې تخفیف
۴. ونډه لرونکو ته پور
۵. د شرکت د هر ډول شتمنی څخه استفاده

د امتیازونو د مالیه وړ برخه عبارت ده په بازار کې د جنس د مناسب ارزښت څخه (په بازار کې به ارزښت څه وي) او د جنس تمام شوې بېې څخه.

مثلاً: د ABC سهامی شرکت الکترونیکی وسایل پلوري. د ABC سهامی شرکت کیدای شي په نیغه توګه وسایل د شرکت څخه د پرچون بېې (په بازار کې د جنس د ارزښت څخه) له ۴۰ په سلو کې تخفیف سره وپيږي. دغه امتیاز عامو خلکو ته شتون نه لري. احمد چې یو ونډه لرونکی دی یوه وسیله په ۲۰۰۰

افغانی پیري. د هماغه جنس ارزښت په بازار کې ۱۰۰۰۰ افغانی ده. احمد مکلف دی تر څو ۴۰۰۰ افغانی د امتیاز په نامه په اظهارنامه کې درج کړي (۱۰۰۰۰ - ۲۰۰۰ = ۴۰۰۰)

هغه عواید چې تاسې ئې د خپلې شتمنی د کرایې له درکه لاسته راوړئ د موضوعي مالیه تابع دي. د کرایې ورکړې د موضوعي مالیه تابع دي. د کرایو د ورکړو د موضوعي مالیه په اړه د لاپرو معلوماتو لپاره ۰۱ لارښود ته، د کرایې پر خدمتونو موضوعي مالیه، ته مراجعه وکړئ.

یادونه

د مالیاتي لارښودونو او فورمو د لاسته راوړلو په بدل او د مالیاتو د ارزونې، ترلاسه کونې او د قانون د پلي کونې د پروسو په هېڅ مرحله کې مالیې وزارت یا د عوایدو ریاست ته فیس یا حق الزحمه نه ورکول کېږي.

که چېرې مالیه ورکونکی خپل مالیاتي اظهارلیک وړاندې نه کړي نو د ۱۳۸۷ لمریز کال پر عایداتو باندې د مالیاتو قانون له مخې ورباندې جریمې وضع کېږي. دغه جریمه هغه وخت هم پلي کېږي که د مالیاتي اظهارلیک په موده کې هېڅ ډول مالیه هم شتون ونه لري. ددې لپاره چې د جریمې څخه مخنیوی شوی وي، مالیه ورکونکي باید حتی د مالیاتو د نه شتون په صورت کې هم خپل مالیاتي اظهارلیکونه وړاندې کړي او په کې وښايي چې د ورکړې وړ مالیې شتون نه لري.

حق الامتیازونه عبارت له هغو مبلغونو څخه دي چې تاسې ئې د هغو جنسونو چې تاسې تولید کړي دي لکه کتابونه، فلمونه، موسیقي او داسې نورو له پیرو دلو یا استفادې څخه لاسته راوړئ. حق الامتیازونه همدارنگه د مالیې تابع دي.

جایزې، ډالی، (په نغدي او شتمنی بڼه) او بخششي همداراز د مالیې تابع دي.

د تضامني شرکت د عوایدو توزیعي ونډه لرونکی

که چېرې تاسې په یو تضامني شرکت کې شریک یاست، تاسې ته د شرکت څخه ستاسې د ونډې اړوند د شرکت د خالصو عوایدو او مصارفو یو سند صادرېږي. د ناخالصو عوایدو توپیر منفي د مجرایې وړ مصارف مساوي ستاسې د ونډې پر گټه باندې دی. تاسې باید دغه مبلغ په مالیاتي اظهارلیک کې په خپل مجموعي عوایدو کې درج کړئ.

د حکمي اشخاصو عواید

د حکمي اشخاصو د انفرادي اشخاصو په څیر د عوایدو د ورته ډولونو څخه د عایداتو د مالیې تابع دي خو پرته د معاش او مزد.

د مالیې نه وړ عواید

لاندې ترلاسه شوی عواید د عایداتو باندې مالیې تابع نه گڼي، او د حقیقي او حکمي اشخاصو په مالیاتي اظهارلیکونو کې نه شاملېږي:

۱. د دولت له لوري بخششي، ډالی، انعام، جایزې او مکافات
۲. د بهرنیو دولتونو، نړیوالو موسسو یا غیر انتفاعي موسسو لخوا د پوهنیزو، هنري، ادبي، ټولنیزې پراختیا او نړیوال تفاهم د فعالیتونو د تقدیر په موخه بخششي، ډالی، انعامونه، جایزې او مکافات.

۳. سکالرشپ، فیلوشپ او د فني او مسلکي ښوونو په موخه نورې مرستې
۴. د روغتیا، تصادم او بې روزگاري امتیازات
۵. د ژوند د بیمې عاید چې د مړینې وروسته ورکول کیږي.
۶. د تپي کیدو، ناروغۍ یا د حیثیت د اعادي په پایله کې د خسارې جبران
۷. استقراض
۸. د شرکتونو لخوا د ونډې او پور د اسنادو د صدور له درکه ترلاسه شوی عواید.

یادونه

۹. د داخلي ساهمي شرکتونو او نورو حکمي شخصیتونو د یووالي له لارې د شتمنیو ترلاسه کیدل
۱۰. د داین لخوا د پوروري د حقوقو د سلب له لارې د منقولو او غیر منقولو شتمنیو ترلاسه کیدل
۱۱. د پورورو څخه د اصلي پور ترلاسه کول
۱۲. د دولتي او ښاروالیو د اسنادو گټه.
۱۳. پر عایداتو باندې د مالیاتو د قانون د احکامو سره سم نور ترلاسه شوي مبلغونه.

که چیرې تاسې د خدمتونو یا شتمنی (منقول او غیر منقول) په شکل کې عاید ترلاسه کړئ، تاسې باید د خدمتونو یا شتمنیو له درکه ترلاسه شوی عاید د ازاد بازار د ارزښت سره سم د ترلاسه کیدو په نېټه کې رپوټ ورکړئ.

بیلگه: عزیز یو ترکان دی چې د غاښو یو ډاکټر ته ئې څه کار ترسره کړی دی. په بدل کې ئې ډاکټر د نغدو پیسو پر ځای د عزیز دوه کوچیانو ته د غاښونو د کتنو د ترسره کوونو هوکړه کړې ده. یوې غاښو کتنې بیه معمولاً ۱۰۰۰۰ افغانۍ ده. عزیز باید په خپل اظهارلیک کې ۱۰۰۰۰ افغانۍ عاید وښي (۲x۵۰۰۰=۱۰۰۰۰ افغانۍ).

د دولت بخششي، ډالۍ، انعامونه، جایزې او مکافات، د عادي دندې په اوږدو کې کارکوونکو ته د خدمتونو د وړاندې کولو په وړاندې ورکړې په بر کې نه نیسي. بخششي، ډالۍ، انعام، جایزې او مکافات په ځانگړو شرایطو او حالاتو کې چې د شخص د وړتیا د ستاینې په صورت کې ورکول کیږي. د یادونې وړ ده چې دا پیسې د هڅو یا ستاینو پورې اړه لري، له دې کبله د مالیې تابع نه دي. کلنی بخششي، اضافه کاري، د مصارفو جبران او نور امتیازات چې په غیر انتخابي توگه ورکول کیږي، د مالیې وړ عوایدو یوه برخه ګڼل کیږي.

لومړۍ بیلگه: یوه کورنۍ له یوې طبیعي فاجعې سره مخ کیږي. یاده شوې کورنۍ ۵۰۰۰ افغانۍ له دولت څخه د ډالۍ په توگه ترلاسه کوي. دغه مبلغ د کورنۍ هېڅ غړي ته د مالیې وړ نه دي.

دویمه بیلگه: د طب یو ډاکټر خپل عمر د یو طبي کلینیک د تاسیس لپاره سره له طبي خدمتونو په څو ټولنو کې وقف کوي. دولت یاد شوی ډاکټر

ستائي او ورته تصديق او نغدي انعامات ورکوي. داسې مادي گټه له ماليې معاف ده.

دریمه بېلگه: د نوبل جایزې عايد يو انعام دی چې د يوې نړيوالې او غیر انتفاعي موسسې لخوا ورکول کېږي، ياده شوې جایزه له ماليې معاف ده.

د سکالرشپ، فېلوشپ، يا د مسلکي او فني زده کړو په موخه بخششي له ماليې معاف دي. دغه عوايد د سفريې پيسې، استوگنه، د زده کړې د پيسو جبران، فیس، د کتابونو مصارف او نور مصارف په بر کې نيسي.

مثلاً: يو محصل سکالرشپ چې د سفر مصارف، هټل، مسکن، تدریس، فیس، کتابونه، روغتيايي او داسې نور جمع د جامو مصارف، خواړه، شخصي مصارف چې مجموعاً په میاشت کې ۵۰۰۰ افغانیو ته رسېږي، په بر کې لري، ترلاسه کوي. ټول دغه امتيازات له ماليې معاف دي.

که چېرې د محصل ټول مصارف دولت پر غاړه واخلي. دا مصارف همداراز له ماليې معاف دي. که څه هم محصل د دولت د کارکوونکي په توگه خپل ټول معاش يا يوه برخه ئې د دولت له سرچينې څخه ترلاسه کړي، په هغه صورت کې د ياد شوی شخص معاش د ماليې تابع دی.

د بیمې شرکت څخه ترلاسه شوي عوايد د ضرر سره مخ کېدو، ناروغۍ يا کوم مصیبت او داسې نورو په صورت کې. زیانمن شخص د بیمه شوو مواد په وړاندې د ماليې تابع نه گرځي.

لومړۍ بېلگه: يو شخص خپل ځان د بیمې په يو شرکت کې د ناروغۍ او ټپي کېدو په وړاندې بیمه کوي چې حق البیمه ئې په میاشتنې توگه شرکت ته ورکوي. ياد شوی شخص په يوه پېښه کې معيوب کېږي چې په پایله کې يې شخص خپل عوايد له لاسه ورکوي او مصارف گالي. په دې پېښه کې ياد شوی شخص معيوبېږي. د بیمې د پالیسۍ لاندې ياد شوي زیانمن شخص ته ۱۰۰۰۰۰۰۰ افغانۍ د ضرر د جبران په توگه ورکول کېږي. دا رقم همداراز د ماليې تابع نه گرځي.

دويمه بيلگه: يو شخص د دندې د اجرا په اوږدو کې ټيپي کيږي. د شرکت اداره ټولو کارکوونکو ته د بيمې يورنگ پاليسي لري. د بيمې شرکت ټيپي شخص ته د ضرر د جبران په موخه ۱۰۰۰۰۰۰۰ افغانۍ ورکوي. دا عوايد همداراز له ماليې معاف دي سره له دې چې ياد شوی کارکوونکی د بيمې شرکت ته هېڅ ډول حق البيمه نه ورکوي.

د مالياتو اړوند مالومات

د عوايدو لوی رياست ادارې او مستوفيتونه ماليه ورکوونکو ته په وړيا توگه فورمې، لارښودونه او لارښوونې وړاندې کوي چې دا مواد په چاپ شوې او همداراز له يوه نوې ويب پاڼې <http://www.ard.gov.af> څخه د راښکته کيدو وړ ښو ترلاسه کيدای شي. ياده ويب پاڼه د عوايدو د لوی رياست او مستوفيتونو موقعيتونه، د اړيکو شميرې او کاري ساعتونو په اړه مالومات وړاندې کوي. ماليه ورکوونکي همداراز کولای شي نور گټور مالومات لکه عامې خپرتياوې او طرزالعملونه، د معاش د موضوعي ماليې په اړه پوښتنې او ځوابونه، د ۱۳۸۷ کال پر عايداتو د مالياتو قانون، او تعليماتنامه ترلاسه کړي. ياده تعليماتنامه د قانون هره ماده او اړوند مقررات په جلا توگه خپري او د گټورو بيلگو په لرلو سره ماليه ورکوونکو ته لا ډيره آسانتيا په برخه کوي.

001E 01 03 2012

د افغانستان اسلامي جمهوريت
د ماليې وزارت
د عوايدو لوی رياست
۱۳۹۱

Islamic Republic of Afghanistan
Ministry of Finance
Afghanistan Revenue Department
1391
www.ard.gov.af

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت مالیه
ریاست عمومی عوايد
۱۳۹۱

